

UUSIA MIETTEITÄ VIRITTÄJÄSTÄ JA VERKOSTA

Kuten monet Virittäjän lukijat lienevät huomanneet, yritimme Kotikielen Seuran viime jäsenkirjeen yhteydessä kysellä lukijakunnan mielipiteitä Virittäjän WWW-sivuista ja niiden kehittämisestä. Vastauksia tuli perin vähän, kolmisenkymmentä, mutta niiden johdosta käytiin kuitenkin toimitusneuvoston kokouksessa valaiseva keskustelu ja pohdittiin tulevia suuntaviivoja.

Joka tapauksessa selvää on, että mitään Virittäjän kannalta olennaista ei voi jättää tietoverkkojen varaan. Kolmasosa vastaajista ilmoitti, ettei käytä Virittäjän verkkosivuja lainkaan, ja monien vastauksista huokui syvä vastenmielisyys ja epäluulo niin sanottua tietoyhteiskuntaa ja Internet-huomaa kohtaan. Asennekysymyksiäkin vakavampi peruste on se, että läheskään kaikilla Virittäjän lukijoilla ei ole riittävän hyviä laitteita tai verkkoyhteyksiä käytettävissään. Myös aktiivisesti verkkosivuja käyttävät — kuten tämän kirjoittajakin — lukevat Virittäjänsä mieluiten paperilta. Ainakin lähitulevaisuudessa Virittäjä pysyy siis ensisijaisesti paperijulkaisuna.

Ovi tietoverkkojen maailmaan on kuitenkin nyt raollaan, eikä sitä kannata sulkea. Virittäjällä voisi olla tärkeä osa fennistiikan ja humanististen tieteiden edustajana, kun tieteellinen julkaiseminen joka tapauksessa lähivuosina siirtyy entistä painokkaammin sähkömuotoiseksi. Ainakin Virittäjän WWW-hakemistot ovat jo vakiinnuttaneet asemansa: niistä on selvästi tullut työpöytätarvike monille kielityöläisille. Tähän nähden hieman merkillistä on, että juuri kukaan ei toivonut hakemistoihin teknisiä parannuksia. Niiden tämänhetkinen toteutus on kuitenkin vielä perin alkeellinen,

paperihakemistoihin perustuva. Kotisivutoimittajan muiden kiireiden vuoksi todellinen sisältötietokanta monipuolisempine hakumahdollisuuksineen antaa vieläkin odottaa itseään.

Sähkömuotoinen Virittäjä toimii nykyään parhaiten omien WWW-sivujensa kautta, joiden kävijämäärä on tasaisesti noussut useampaan sataan kuukaudessa. Sitä vastoin Elektra-palvelu — Helsingin yliopiston kirjaston koordinoima tieteellisen kirjallisuuden elektroninen välityskanava — on monille Virittäjän lukijoille edelleen outo. Elektran kautta voi lukea ja tulostaakin useita tieteellisiä julkaisuja vuodesta 1995 lähtien. Kokeilu käynnistyi kirjastojen Elektra-päätteillä, ja nyttemmin siihen on liitetty ainakin Helsingin yliopiston verkkoon kytketyt koneet.

Elektra, kuten Virittäjän vuoden 1999 kokonaan verkotettu nelosnumerokin, käyttää PDF-tiedostomuotoa, paperille painettavan muodon kuvaukseen perustuvaa »virtuaalipaperia», jota voi lukea ja tulostaa Adoben Acrobat Reader -ohjelmalla. Monissa uudemmissa koneissa ja ohjelmistoissa Acrobat Reader on vakiovarusteena, mutta vanhempien koneiden käyttäjille sen asentaminen (lue: muutaman napin näpäyttäminen hiirellä) on monesti ylivoimaisen teknisen tai psykologisen kynnyksen takana. Virittäjän nykyinen painoasukaan ei ole parhaimmillaan tietokoneen ruudulta luettuna: laajempi verkottuminen luultavasti edellyttäisi uudenlaista ulkoasun suunnittelua.

Virittäjän verkkokäyttökysely ei tuottanut kovin monia konkreettisia toivomuksia. Palautteen perusteella voi kuitenkin luonnostella kolme erilaista »tulevaisuusstrategiaa».

▷

1. *Ns. vähemmän vastuksen linjan* mukaan edettäessä Virittäjän WWW-sivuille sijoitetaan tämänhetkiseen tapaan vain sisällysluetteloja, hakemistoja sekä pääkirjoituksia tms. ajankohtaista. Koko tekstien levittäminen jää Elektra-projektin varaan, eikä tilausmaksu-, tekijänoikeus- tms. teknisiä ongelmia tule Virittäjän kannettavaksi. Valitettavasti vain vuotta 1995 edeltävät Virittäjät, joiden verkottamista monet kyselyyn vastanneet selvin sanoin toivoivat, jäävät pois tietoverkoitse lukijoiden työpöydiltä.

2. *Pysytään paperissa* -linjalla verkkoon siirretään mahdollisimman paljon sellaista aineistoa, joka ilmestyy myös paperi-Virittäjässä. Tekstien lukeminen voisi olla mahdollista esimerkiksi erillisiltä, tilaajatunnuksen haltijoille avautuvilta sivuilta. Verkosivuille voisi vähitellen tuoda myös vanhempien Virittäjien sisältöä. Tämän ratkaisun hyvänä puolena on laatukontrollin säilyminen ilman lisätoimenpiteitä: verkkoon tulee vain sellaista, mikä muutenkin on hyväksytty julkaistavaksi.

3. Rohkein vaihtoehto olisi kehittää Virittäjälle verkon ehdoilla toimiva, nopeampi ja ajankohtaisempi pikkusisar. Paperi-Virittäjän hakemistojen ja ehkä tekstienkin lisäksi verkkoon voitaisiin luoda ajankohtainen, asiantunteva keskustelufoorumi (jol-

laista ei tämänhetkisistä suomalaisista sähköpostilistoista näytä syntyneen), parhaassa tapauksessa jonkinlainen maanlaajuinen fennistikollegojen kahvipöytä. Virittäjän roolina tässä olisi nimenomaan keskustelun tason ja asiallisuuden valvominen — roskapostin ja aggressiivisten yksityisajattelijoiden mielipiteiden välitystä on Internetissä nykyään tarpeeksi muutenkin. Keskustelupalstan lisäksi verkko-Virittäjä voisi ylläpitää kielitieteellistä ajankohtaista-palstaa (virtuaalista ilmoitustaulua tai kronikkaa), julkaista kirjoituksiin liittyviä taustamateriaaleja (aineistoja, kuvia) sekä tähänastista enemmän ja laajempia vieraskielisiä tiivistelmiä.

Näiden ajatusten johdosta käydään varmasti keskustelua vatedeskin. Selvää on myös, että vaatimattomimmankin linjan mukainen tietoverkkostrategian kehittäminen vaatii lisää voimavaroja, joita olisi yritettävä erikseen hankkia Virittäjän normaalin budjetin ulkopuolelta. Toimitus odottaa vastakin Virittäjän lukijoiden kommentteja, toivomuksia ja ideoita niin paperi- kuin verkko-Virittäjänkin kehittämisestä. ■

JOHANNA LAAKSO

Suomalais-ugrilainen laitos, PL 25,

00014 Helsingin yliopisto

Sähköposti: johanna.laakso@helsinki.fi

HYVÄ VIRITTÄJÄN LUKIJA

Virittäjän toimituksen kautta tehdyt tilaukset ovat jatkuvia: niitä ei tarvitse uudistaa vuosittain. Tänä vuonna on Virittäjän maksulomake lähetetty Kotikielen Seuran jäsenkirjeen mukana niille Virittäjän tilaajille, jotka kuuluvat Kotikielen Seuraan.

Seuraava numero lähetetään vain niille, jotka ovat maksaneet tämän vuoden tilausmaksun. Jos olet unohtanut, maksa pian!

Taloudenhoitaja Sanna Putkosen yhteystiedot ja tilausmaksut etukannen sisäsivulla.